

المسلم ووالداه

So Muslim a go so Mbala' a Loks Iyan

(al Khutbah 6)

Ki: Alim Hassanor M. Alapa

al Murshid al Am

al Insan Islamic Assembly of the Philippines

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْ فُسِنَا وَسَيِّئَاتِ
أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ، وَأَشْهَدُ أَلَّا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ، اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ
عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ اهْتَدَى بِهَدْيِهِ إِلَى يَوْمِ
الدين . . . . . وَبَعْدُ:

فِيَا عِبَادَ اللَّهِ يَقُولُ الْحَقُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ:

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبَعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ .

Innalhamda lillāhi nahmaduhu wa nastāīnuhu wa nastagfiruh, wa na'ūdubillāhi min shurūri anfusinā wa sayyiāti a'mālinā, man yahdihillāhu falā mudhillalahu, wa may yudhlil falan tajida lahu waliyyan murshidā, wa ash'hadu allā ilāha illallāhu wahdahu lā sharīka lahu, wa ash'hadu anna Mohammadan abduhu wa rasūluh, Allāhumma salli wa sallim wa bārik alā Mohammadin sallallāhu alayhi wa sallama wa alā ālihi wa sabhihi wa manihtadā bihad'yihī ilā yawmidd dīn wa ba'du:

Fayā ibādallāhi, Yaqūlul Haqqu Tabāraka wa Ta'ālā fil Qur'ānil Karīm:

Qulnah bitū minhā jamīan fa'immā ya'tiyannakum minnī hudan faman tabi'a hudāya falā khawfun alayhim wa lā hum yahzanūn.

So langowan a podipodi ago so samporna a bantog na rk o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), bantogn tano Skaniyan go mamangni tano ron sa tabang, ago mangni tano Ron sa sapngan Iyan so manga dosa tano, go lomindong tano ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) phoon ko manga antiyor o manga ginawa tano, ago so pangararata o manga galbk tano, sa taw a toroon skaniyan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), na da' a makadadag on, na sa taw a dadagn iyan na di nka dn mitoon sa salingogopa' iyan a phakatoro' on.

Manga Oripan o Allāh .

Oriyan o bantog tano ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go so salawat tano ko Nabi tano a Mohammad (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na aya bandingan tano imanto na so Muslim a go so mbala' a loks iyan. Pda'i ko manga bandingan o Islam a di mipndaraynon o sanang a Muslim sabap sa ron misasankot so kakhatona niyan ko kamapiyaan iyan sankai a doniya na sampay sa alongan a maori.

O ilaya tano so btad o Muslim, na matoon tano a aya isa a onayan o kissnggay o paparangayan iyan na so kala' a go kaporo' o adat slasla' iyan ko mbala' a loks iyan, sa so kapagadati a go so kaslaa o Muslim ko mbala' a loks iyan na aya lbi a mala' a sogo'an o Islam sa datar o kiatankda on o Qur'ān a go so Sunnah. So Muslim a so phagonotan iyan anka'i a manga sogo'an a skaniyan i onayan a go tatap a bandingan o kitab o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go so Sunnah o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na patoray a kakilalaa niyan a go misnggay skaniyan sabap sankai a slasla' a go adat a paparangayan ko kiphapantagn iyan ko mbala' a loks iyan.

Skaniyan oto a Muslim na tatarimaan iyan so kaporo' o pankatan iran a go totomann iyan so manga atastanggongan iyan sii kiran.

So Islam na iniporo' iyan so darpa' o mbala' a loks sii ko pankat a da dn maknal o apiya antonaa a agama a salakaw ko Islam, sa piakadarpa' iyan so mbala' a loks ko pankatan sa aya makatotondog ko pankatan o kaparatiayaa ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go so kasimbaa on.

Piakatoron o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) so madakl a manga ayat a babagr n iyan a mataan a so kazoasoata ko mbala' a loks a go so kaonoti kiran na aya tomondog ko kaparatiayaa ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى).

Pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ko Qur'ān a katii so sabaad ko maana niyan a:

وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ۖ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا

Simbaa niyo so Allāh a go di niyo skaniyan phanakoton sa isa a nganin, a go phiapiyai niyo so mbala' a loks. (an Nisā' 4:36)

So sanang a Muslim na lbi a bilangataw a go maginawa a go mala' i adat ko mbala' a loks iyan a lawan ko apiya antawaa a taw sankai a liawaw o lopa'.

Mataan a so Qur'ān na iphropa niyan sa mapayag so toladan o maporo' a pankatan o mbala' a loks, a go phagosayin iyan so makalalawan a okit a so pagosarn o Muslim ko kipndolonaan iyan ko mbala' a loks iyan, balabaw amay ka siran a dowa odi' na so isa kiran na isampay ko kaloks a pd iyan so wata' iyan, a giankoto a pankatan na di dn katawan ko onaan o da pn kasbang o pamorawag anka'i a agama ko liawaw o lopa'.

Pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ko Qur'ān a katii so sabagi' ko maana niyan a:

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۚ إِنَّمَا يُبَلِّغُنَّ عِنْدَكَ الْكَبِيرَ أَحَدُهُمَا أَوْ
 كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾ وَأَخْفِضْ لَهُمَا
 جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا ﴿٢٤﴾

Go inisogo' (gitas) o Kadnan ka a da' a zimbaan iyo a rowar Rkaniyan a go so mbala' a loks na phiapiyaan, amay ka isampay rka ko kaloks so isa kiran odi' na langon siran a dow, na di' ka ptharo' kiran sa katharo' a kasanka' a go oba nka siran pamasonga sa tharo' ka kiran sa katharo' a masakaw [23] Sa pangalimbabaan ka kiran a dow sa kapangalimo' sa tharo' anka a Kadnan ko kalimoon Ka siran sa datar o kiapagoyagoyaga iran rakn a maito' ako pn [24]. (Surah al Isrā' 17:23-24)

Giyai so sogo'an a phoon ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a phanompang ko Muslim, sa minggolalan sa bontal a maporo' a go di khapalagoyan a sogo'an, sabap ko kiapakaphoonan o sogo'a'n sa kagtas a go kakokom sa mabagr a lapiyat a phamatoray a go phamalioyat a di khapakay ko Muslim o ba niyan sopaka antaa ka ba niyan lawanga. Sa gianka'i a paraman na tanto a mabagr a kitotompok iyan ko kasimbaa ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a go so kazoasoata ko mbala' a loks sa nggolalan sa kasakaw a go kabilangataw a go padaadat a khiporo' iyan so pankatan o mbala' a loks sii ko pankat a so manga oongangn, manga batalo', manga mangompiya i lalag a manga taw na miaola siran o ba siran roo misampay.

Gianka'i a ayat na da targ ko kiptholadn iyan ko mapayag a toladan o kasakawa ko mbala' a loks, ogaid na miannkayos sii ko kiambalaya niyan ko manga bagr o kapdi', gagaw, anogon sii ko poso' o manga kalombayan sa miokit sa mananaw a mappno' a kapangalimbabaan a kamamanosiyai. *Amay ka isampay siran rka ko kaloks so isa kiran odi na dow siran. Amay ka isampay siran ko omor a kaloks a matatago' siran ko siyap ka a wata' na paliogat rka so kapanangila'i ko kapakatharo' kiran sa katharo' a mabasng odi' na katharo' a kasanka'. Di ka kiran ptharo' sa katharo' a kasanka' a go di nka siran phasonga. Sa aya paliogat rka na so katharo' oka sa katharo' a mananaw sa magdam iran on so maana a kasslaa kiran. Go tharo' ka kiran sa katharo' a masakaw. Sa aya kipndolonaan ka kiran na mokit sa lalan a kabilangataw a go kapangalimbabaan a go kapangongonotan. Pangalimbabaan ka kiran sa kathapapay a pd ko kapangalimo'. Sa pamangnin ka siran sa mapiya sabap ko kianggolawla'i ran rka sa kapiyaan ko masa a kaito' oka pn a ska na malobay a kaadn. Tharo' anka a: Kadnan ko kalimoon ka siran sa datar o kiapagoyagoyaga iran rakn ko kaito akn pn.*

Madakl so manga ayat a miangaaloy ko Qur'an a ipphoro' iyan so padaadat ko loks iyan sa ipzogo' iyan on so kindolonaan iyan kiran sa mokit sa kasakaw a go kaginawa. Pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ko Qur'an a:

وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ۖ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا

Go simbaa niyo so Allāh go di niyo phanakoton sa mlk bo', go so dow a loks na phiapiyaan (Surah an Nisā' 4:36).

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا ۖ

Go iniwasiyat Ami ko Manosiya' so mbala' a loks iyan sa mapiya, (Surah al Ankabūt 29:8).

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهَنَا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِي
وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ

Go iniwasiyat Ami ko Manosiya' so mbala' a loks iyan sa inikaogat skaniyan o Ina' iyan sa malobay sa malobay, a go rinitan iyan sa dow a ragon na panalamatiko Ako nka, a go so mbala' a loks ka sa Sahn i khandodan (Surah Luqmān 31:14)

So Muslim a phlolobaan iyan so manga phoonan o Islam a somisiyap ko btad a kipndolonaan ko mbala' a loks na khattoon iyan so madakl a manga hadīth a pmbagr n iyan so manga lapiyat o manga ayat sa kapthankda niyan ko kala' o pankatan a go kalbihan o kaphiapiya'i ko mbala' a loks, a go ipzapar iyan so langowan a galbk a phakatonay ko kasopaka kiran a go so kanggolawla'i kiran sa marata'.

Pitharo' o Abdullāh ibn Mas'ūd a:

Iniiza akn ko Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) o antonaa i galbk a lbi a pkhababayaan o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى)? Na pitharo' iyan a: So Sambayang a tonayin ko waqto niyan, na pitharo' akn a oriyān oto na antonaa? Na pitharo' iyan a: So kaphiyapiya'i ko mbala' a loks, na pitharo' akn a oriyān oto na antonaa? Na tig iyan a: So jihad sa lalan ko Allāh. Pianothol i al Bukhārī a go si Muslim.

So Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a skaniyan i mala' a goro a phangnda'o ko manosiya na piakadarpa' iyan so kaphiapiya'i ko mbala' a loks sii ko pagltan o dow a mala' a simba a go mala' a galbk ko Islam a siran so kapakatindga ko Sambayang ko waqto niyan, a go so jihād sa lalan ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى). So Sambayang na skaniyan i polaos o Islam a onayan o paratiaya, na so jihād na skaniyan i pondiyong o Islam, na piakadarpa' o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) so kasakawa ko mbala' a loks a go so kaphiapiya'i kiran ko pagltan ankoto a dow a simba a manga ala'.

Adn a sakataw a mama a miakaoma ko Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sa pantag sa kaphangongonotan on a go so kathogalin (hijrah) a go so jihād sa arap iyan ko balas o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى), na so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na inizaan iyan sa tig iyan a:

Ba so mbala' a loks ka na oyagoyag siran pn? na tig iyan a: Oway dow a siran. Na pitharo' o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a: Ba nka masiswa sa balas ko Allāh? Na tig iyan a; Oway. Na pitharo' on o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a: Baling ka ko mbala' a loks ka na phiapiya'i nka siran a dow sa pagpdaan ka siran sa mapiya. Pianothol o al Bukhārī a go so Muslim.

Go pianothol o al Bukhārī a go so Muslim a adn a sakataw a mama a miakaoma ko Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sa miodas on ko kaphangpd iyan ko Jihād. Na inizaan skaniyan o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) sa tig iyan a:

Ba so mbala' a loks ka na oyagoyag siran pn? Na tig iyan a: Oway. Na pitharo' on o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a: Njihad ka sa nggolalan ko kaphiapiya'i nka kiran.

Sii dn ko lmbak o gii kapriparadowa o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ko manga sondaro niyan na da niyan kalipati so kalobay o mbala' a loks a go so kipapatoray o kasakawa kiran, sa da niyan ayoni so kabaya' o mama a phangpd ko jihād sa piakitadman iyan on a so kaphiapiya'i ko mbla' a loks na aya taralbi a mapiya, minsan pn mapangingindaw niyan so bagr a sondaro ko kassmpanga niyan ko bagr o rido'ay. Aya mala' a sabap oto na so kasasabota niyan ko kala' a go kapn'd o kasakawa ko mbala' a loks a go so kaphiapiya'i kiran, a go so katawi niyan ko pankatan o kasakawa ko mbala' a loks sii ko langowan o goliling o Islam a so inibtad o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) so ta'ong iyan sa pantag sa kamapiyaan o kamamanosiyai.

Gowani a so ina' o Sa'd bin Abī Waqqās na sankaan iyan ko Sa'd so kiapagislam iyan sa pitharo' iyan on a: Bagakn ka so Islam, odi' na ithaplk akn so kakan sa taman sa matay ako. Sa khisogat rka so pagrg o manga Arab, sa ptharoon iran a: Biono' iyan so ina' iyan. Na pitharo' on o Sa'd a: Paliogat a katokawan ka a ibt ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ka opama o adn a niyawa nka a magatos sa kadakl, na phagawaan ka iran sa kanggaisa, na di ko ibagak so Islam. Na so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na piakatoron iyan a ayat a biatiya' skaniyan o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ko manga sahābah niyan a giankoto a ayat na da niyan kaso'atn so siowa o Sa'd ko katharo' iyan ko ina' iyan:

Pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sii ko Qur'ān a katii so sabaad ko maana niyan a:

وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۖ وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا
مَعْرُوفًا ۖ وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنْابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

Na amay ka tgl n ka iran sa kipanakoton ka Rakn ko da' a mng ka on, na di' nka siran pagonoti a dowā kataw, sa pagpdaan ka siran a dowā ko Doniya sa mapiya, go kdg anka so lalan o taw a mianarig Rakn, oriyan iyan na sii Rakn so khandodan iyo na panotholn Ko rkano so nganin a miaadn kano a gii niyo nggalbkn (Surah Luqmān 31:15).

So thotholan ko Jurayj a barasimba na iringa' a mapayag sii ko kipapatoray o kasakawa ko mbala' a loks a pianothol oto o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ). Adn a isa a gawii a so ina' iyan na miakaoma on ko barombarong iyan a pzimbaan iyan on so Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) na tialowan iyan so wata' iyan a sii dn ko kapapantagi ron a giizambayang, sa miaparampang skaniyan o phakalbiya niyan so Kadnan iyan ko gii niyan kazambayang antaa ka imbagak iyan sa pantag sa kazmbaga niyan ko ina' iyan, na aya tiomo' iyan na so kitharosn iyan ko sambayang iyan sa di niyan dn zmbagn so ina' iyan, sa taman sa miaganap a miakatlo skaniyan matawag o ina' iyan, na so da niyan dn kasmbag na piamangni o ina' iyan a di skaniyan dn matag matay o di makailay sa paras a babay a darowaka' a barazina.

Na adn a babay a barazina sankoto a darpa' a miakikharoma sa isa a mama a pagoonong sa ayam, na kagiya magaan dn mbawata' ko kiaogat iyan na pitharo' on o mama a amay ka makambawata ka na go rka pagizaan o manga taw o antaa i ama o wata' aka na tharo' anka a so Jurayj a barasimba. Sa gioto i pitharo' iyan ko manga taw, na so kian'ga iran on na kiararangitan iran so Jurayj sa siongowan iran ko lawig iyan na riobak iran a ator taman sa miaropt so walay niyan a lopa', na miakaoma so

oro barang o dato' na diakp iran so Jurayj na inwit iran ko kalamalama sa phitimoan o manga taw.

Piangni o Jurayj ko da on pn kasiksaa a pakazambayangn iran sa dow a rakaat na mizambayang oriyan iyan na piangni niyan a witn on so wata' o babay, na kagiya mawit on na in'tong iyan sa tig iyan a: Antawaa i ama aka? Na somimbag so wata' a maito' sa pitharo' iyan a: Aya ama' akn na si giraw a so pagoonong sa ayam. Na miakaplalis so manga taw sa miatharo' ran so *Lā ilāha Illallāh* a go so *Allāhu Akbar*. Sa pitharo' iran ko Jurayj a sabap ko kialalima mi rka na pmbalayin ami so lawig ka a lopa' sa bolawan a go pirak. Na pitharo' iyan kiran a: Di' mbalaya niyo sa datar dn o asal iyan a lopa'.

Makasabap sankā'i a thothol a pianothol o al Bukhārī na so Rasūlullāh (صلى الله عليه وسلم) na pitharo' iyan a:

Opama ka so Jurayj na adn a mala' a kata'o niyan, na khaknal iyan a so kasmbaga niyan ko ina' iyan na aya patot a di so kitarosn iyan ko sambayang iyan.

Sabap roo na so manga ulama ko Fiqhi na pitharo' iran a amay ka so taw na giizambayang sa sonat na go skaniyan talowi o loks iyan na paliogat on a targn iyan so sambayang iyan sa smbaga niyan so loks iyan.

So Muslim na sosogoon sa kasakawa niyan ko loks iyan mapiya pn kna' o ba skaniyan Muslim.

So Rasūlullāh (صلى الله عليه وسلم) na iniporo' iyan so manga nda'o niyan sa pankat a maporo' gowani a osiatan iyan so manga sahābah niyan sa kindolonaan iran ko manga loks iran sa kasakaw a go slasla' apiya pn siran a loks iyan na salakaw a agama iran. Gianan na mapayag sii ko hadīth o Asmā' bint Abī Bakr a pitharo' iyan a:

Miakaoma rakn so ina' akn a skaniyan na Mushrik a panankoto a di khabaya' magislam ko masa o Rasūlullāh (صلى الله عليه وسلم). Na iniiza akn ko Rasūlullāh (صلى الله عليه وسلم) sa tig akn a: So ina' akn na miakaoma rakn a mangingindaw sa ogop na ino pagogopan akn skaniyan? Na pitharo' o Rasūlullāh (صلى الله عليه وسلم) a: Oway, pakizolbiya ka ko ina' aka sa phiapiya inka skaniyan. Pianothol o al Bukhārī a go so Muslim.

So sanang a Muslim a sasabotn iyan so maana o manga ayat ko Qur'ān a go so sabdan o Rasūlullāh (صلى الله عليه وسلم) na skaniyan i lbi a mapiya ko langowan o manga taw ko kiphapantagn iyan ko mbala' a loks iyan ko langowan o masa. Sa gianan i olawla o manga sahābah o Rasūlullāh (صلى الله عليه وسلم) a go so miamangonot kiran sa miabaloy siran a ladiawan a maporo' ko kasakawa ko mbala' a loks.

So kipndolonaan o wata' ko loks iyan na maphakaona niyan so ina' iyan ko slasla' sa timbang a tlo ko pat bagi ko kazoasoat sabap ko kiaaloy niyan ko sabdan o Rasūlullāh (صلى الله عليه وسلم) a adn a sakataw a mama a miakaoma ko Rasūlullāh (صلى الله عليه وسلم) na inizaan iyan o antawaa i patot a iphagpda' iyan sa mapiya ko manga taw. Na pitharo' on o Rasūlullāh (صلى الله عليه وسلم) a:

So ina' aka. Na tig o mama a: Oriyan iyan na antawaa? Na tig iyan a si ina' aka, na tig iyan a: Oriyan iyan na antawaa? Na tig yan a: Si ina' aka. Oriyan iyan na tig iyan

a: Oriyan oto na antawaa? Na tig iyan a: Si ama' aka. Pianothol o al Bukhārī a go so Muslim.

Tiankd ankoto a hadīth a so Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) na piakalbi niyan so kasakawa ko ina' san ko ama' sa tlo ko pat bagi', sa pinggalbk o manga Sahābah o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) so kipzampayin iran sankoto a gonana'o niyan ko manga taw. Pikhpitan o Ibn Abbās a so kasakawa ko ina' na da' a lawan iyan a iphakarani ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى).

Adn a sakataw a mama a miakaoma on na pitharo' iyan a: Piangakapan akn a babay ko kaphangaromaa on na sianka' ako niyan sa da' ako niyan iyogi, na adn a miakoma a mama na piangakapan iyan na iniyogan iyan sa miapangaroma niyan. Na miakagdam ako sa dnki a mabagr na biono' akn skaniyan a babay. Na ino adn a kaphakatawat akn? Na iniiza on o Ibn Abbās sa pitharo' iyan a: Ba oyagoyag so ina' aka? Na tig iyan a: Di'. Na pitharo' iyan on a: Panawat ka ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) sa panamar inka a kapakarani nka on. Na so Atā' bin Yasār a skaniyan i mianothol sankā'i a thothol a phoon ko Ibn Abbās na pitharo' iyan a: Siongowan akn so Ibn Abbās na iniiza akn on a: Ino nka pagizaan ko mama o oyagoyag pn si ina' iyan? Na pitharo' iyan a: Kagiya katawan akn a da' a nganin a galbk a iphakarani ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a ba niyan kalawani so kasakawa a go so kaphiapiya'i ko ina'.

Sabap san na miaknal tano a so ina' na maona a di so ama' ko kazakawa on sabap oto ko minidawag iyan a romasay ko wata' iyan a lbi a mala' a da on oto mibgay o ama' iyan, ipoon ko kinikaogatn iyan on na taman ko kiaritana on ko kaphakala' iyan a palaya dn oto romasay a mapn'd a miatangong skaniyan o ina' iyan.

Pitharo' o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a:

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهَنَا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِي
وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿١٤﴾ وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا
تُطِعْهُمَا ۖ وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا ۖ وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ۚ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ
فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

Go iniwasiyat Ami ko Manosiya' so mbala' a loks iyan sa inikaogat skaniyan o Ina' iyan sa malobay sa malobay, a go rinitan iyan sa dowa ragon na panalamati Ako nka, a go so mbala' a loks ka sa Sahn i khandodan [14] Na amay ka tgl n ka iran sa kipanakoton ka Rakn ko da' a mng ka on, na di' nka siran pagonoti a dowa kataw, sa pagpdaan ka siran a dowa ko Doniya sa mapiya, go kdg anka so lalan o taw a mianarig Rakn, oriyan iyan na sii Rakn so khandodan iyo na panotholn Ko rkano so nganin a miaadn kano a gii niyo nggalbkn[15] (Surah Luqmān 31:14-15).

Manga Oripn o Allāh.

Sabap sankā'i a manga ayat a go manga sabdan o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a miapamagosay tano a so kalaan on na da tano mandirogod sabap ko kapontok o oras na miatankd tano a so kasiapa ko kabnar o mbala' a loks a go so kaphiapiya'i kiran na

Ibi a mala' a bialoy o Islam a lalan ko kakowaa ko kasoso'at o Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) a sabap a kapkhipantaga o taw ko Sorga' iyan.

Sii ko oriyan o kaipos o mbala' a loks na da potola o Islam so kaaadn iran a go so gii kiran kaphiapiya'i o manga wata' iran sa nggolalan ko kaphiapiya'i o wata' ko manga bolayoka o mbala' a loks iyan.

Sa so sangat a Muslim na itharos iyan so kasasakawa niyan ko manga loks iyan sa nggolalan ko kikhoyaptaan iyan ko manga taw a bolayoka' o loks iyan sa phiapiyaan iyan siran sa toman ko kabnar o manga loks iyan.

Paliogat ko wata' a tatapn yan so kipphamangnin iyan sa rila' ko Allāh (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى) ko mbala' a loks iyan ko manga masa ko dawndaw antaa ka gagawii sa datar o kiaaloya on o Qur'ān a: *Kadnan ko kalimoon ka siran a dow a sa datar o kiasinanada iran rakn ko kaito akn.*

Aya piakaratarata' sa ginawa sa masa tano ai imanto na tanto a maito' ko manga taw so makknal iran so manga kabnar o loks iran sa aya dn a kalilid na so wata' na gii niyan mbibisayaan so mbala' a loks iyan sa isasara niyan siran sa mayaw matnggaw ko kasasakodowi ran on na gianan na kapakaliyo ko goliling o nda'o o Islam a khasabapan sa kaantiyor sii rkaniyan a wata'.

Aya dn a do'an iyan a taw na so taw a riyat iyan so mbala' a loks iyan odi' na so isa kiran na da niyan mabaloy so kindolonaan kiran sa mapiya a lantay niyan ko Sorga', sa miasabot anan ko sabdan o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ). Sa so kapangalimbabaan ko Ina' na lbi a khitoon ko Sorga' ko kiaaloy niyan ko sabdan o Rasūlullāh (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) a:

So Sorga' na matatago' ko kabaaan o manga palo o manga ina'.

Maana a so kapangalimbabaan ko ina' na ron kathoon o wata' so kasorgaan iyan, so kapato'a roo na so kanarakaan o wata' na sabap ko kasopaka niyan ko ina' iyan sa di niyan pamakin'gn so manga nda'o niyan a go so manga osiyat iyan.

وَأَقُولُ قَوْلِي هَذَا وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ وَلِسَائِرِ الْمُسْلِمِينَ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ فَاسْتَغْفِرُوهُ
إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

Wa aqūlu qawlī hādā wa astagfirullāha lī wa lakum wa lisāiril Muslimīn min kullī dambin fastagfirūhu innahu Huwat Tawwābur Rahīm.

المسلم ووالداه
Khutbah a Ika Dowa
(al Khutbah 6)

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِهِ الْكَرِيمِ ، مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ
وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ .

Al hamdulillāhi rabbil ālamīn, wassalātu was salāmu alā rasūlihil karīm, Mohammasin bin Abdillāh, wa alā ālihi wa sahabihi ajmaīn.

وَقَالَ رَبُّكُمْ أُدْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ

Wa qāla Rabbukum ud'ūnī astajib lakum.

اللَّهُمَّ أَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِنَا ، وَأَصْلِحْ ذَاتَ بَيْنِنَا ، وَاهْدِنَا سُبُلَ السَّلَامِ ، وَنَجِّنَا مِنَ الظُّلُمَاتِ
إِلَى النُّورِ ، وَجَنِّبْنَا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ ، وَبَارِكْ لَنَا فِي أَسْمَاعِنَا ،
وَأَبْصَارِنَا ، وَقُلُوبِنَا ، وَأَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا ، وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ،
وَاجْعَلْنَا شَاكِرِينَ لِنِعْمَتِكَ مُتَشِينِينَ عَلَيْكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ .

Allāhuma allif bayna qulūbinā, wa aslih dāta bayninā, wahdinā subulas salāmi, wa najjinā minadhulumāti ilan nūri, wa jannibnal fawāhisha mā dhahara minhā wa mā batana, wa bārik lanā fī asmā'inā wa absārinā, wa qulūbinā, wa azwājinā, wa durriyyātinā, wa tub alaynā innaka antat tawwābur rahīm, waj'alnā shākirīna lini'matika muthnīna alayka yā arhamar rāhimīn.

Yā Allāh, pakanggiginawai Anka so manga poso ami, go ompiya Inka so manga karido ami, go toroa kami Nka ko manga lalan o kalilintad, go pakalidaso kami Nka phoon ko manga lilibotng san ko maliwanag, go pakawatnn kami Nka ko manga rarata, ko miapayag on, go so minisoln on, go pakambarakat Anka rkami so manga kan'g ami, go so manga kailay ami, ago so manga poso ami, go so manga karoma mi, go so manga moriataw ami, go pakatawbata kami Nka ka mataan a Ska so patatawbata a Masalinggagawn, go baloya kami Nka a mananalamat ko limo' oka a pmbantog Rka hay Masalinggagawn ko langowan a pphanalinggagaw.

اللَّهُمَّ يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَالْأَبْصَارِ ثَبِّتْ قُلُوبَنَا عَلَى طَاعَتِكَ ، وَلَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا ، وَلَا تَفْتِنَّا فِي دِينِنَا وَاجْعَلْ يَوْمَنَا خَيْرًا مِنْ أَمْسِنَا ، وَاجْعَلْ غَدَنَا خَيْرًا مِنْ يَوْمِنَا ، وَاجْعَلْ خَيْرَ أَعْمَارِنَا أَوْ آخِرَهَا ، وَخَيْرَ أَعْمَالِنَا خَوَاتِيمَهَا وَخَيْرَ أَيَّامِنَا يَوْمَ نَلْقَاكَ وَأَنْتَ رَاضٍ عَنَّا.

Allāhumma yā muqallibal qulūbi wal absāri thabbit qulūbanā alā tāatika, wa lā tuzig qulūbanā ba'da id hadaytanā, wa lā taftinnā fī dīninā waj'al yawmanā khayran min amsinā, waj'al gadanā khayran min yawminā, waj'al khayra a'mārinā awākhirahā, wa khayra a'mālinā khawātimahā, wa khayra ayyāminā wayma nalqāka wa anta rādhin 'annā.

Yā Allāh, hay giikhliklid ko manga poso', go so manga pamikiran tatap Anka so manga poso' ami ko kapphangongonotani Rka, go di Nka phalinga so manga poso' ami ko oriyān o kiatoro' Anka rkami, go di kami Nka phitnaa sii ko agama mi, go baloy Anka so imanto ami a mapiya a di so kaga'i ami, go baloy Anka so mapita' ami a mapiya a di so imanto ami, go baloy Anka a aya mapiya ko manga omor ami na so pkhaposan on, go aya mapiya ko manga galbk ami na so manga polimposan iyan, go aya mapiya ko manga gawii ami na so gawii a khatmo ami Ska on, a masoso'at Ka rkami.

اللَّهُمَّ أَنْتَ الَّذِي خَلَقْتَنِي فَأَنْتَ تَهْدِينِ ، وَأَنْتَ الَّذِي تُطْعِمُنِي وَتَسْقِينِ ، وَإِذَا مَرَضْتُ فَأَنْتَ تَشْفِينِ ، وَأَنْتَ الَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ، رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقِيقِي بِالصَّالِحِينَ ، وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ، وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ، وَاعْفِرْ لِآبَائِنَا وَأُمَّهَاتِنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ، وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ، يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ.

Allāhumma antal ladī khalaqtanī fa anta tahdīn, wa antal ladī tut'imunī wa tasqīn, wa idā maridtu fa anta tashfīn, wa antal ladī atma'ū an tagfira lī khatiatī yawmad dīn, Rabbi hab lī hukman wa alhiqnī bis sālihīn, waj'al lī lisāna sidqin fil ākharīn, waj'alnī min warathi jannatin naīm, wagfir liābāinā wa ummahātinā minal muslimīn, wa lā tukhzinī yawma yub'athūn, yawma lā yanfau mālun wa lā banūn illā man atallāha biqalbin salīm.

Yā Allāh, Ska so miadn rakn a Ska so pthoro' rakn, go Ska so pphakakan rakn go phakainom rakn, go igira miasakit ako na Ska so pphiya rakn, go Ska so maiinam akn a karila'i niyan rakn ko manga dosa ko ko gawii a kaphamalas, Kadnan ko bgi ako Nka sa ongangn, go tapiin ako Nka ko manga pipiya, go bgi ako Nka sa bantogan ko manga salakaw, go baloya ko Nka a pd ko makaphangwaris ko Sorga a Naīm, go rila' Inka so manga ama' ami go so manga ina' ami a pd ko manga Muslim, sa di ako Nka phakarondana ko gawii a kapagoyaga kiran, a gawii a da' a phakanggay a gona a

tamok go da pn a manga wata', inonta so taw a miakaoma ko Allāh a phoposo' sa lompoyo.

اللَّهُمَّ ارْحَمْنِي ، فَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ، وَارْزُقْنِي فَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ، وَاغْفِرْ لِي
فَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ، وَأَنْصُرْنِي فَأَنْتَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ.

Allāhummar hamnī, fa anta khayrur rāhimīn, warzuqnī fa anta khayrur rāziqīn, wagfir lī fa anta khayrul gāfirīn, wansurnī fa anta khayrun nāsirīn.

Yā Allāh, kalimoon ako Nka, ka Ska i mapiya ko langowa phangalimo, go rizqii ako Nka ka Ska i mapiya ko langowa paririzqi, go rilai ako Nka ka Ska i mapiya ko langowa paririla, go tabangi ako Nka ka Ska i mapiya ko langowa phananabang.

رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ ، وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا
تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ.

Rabbi awzi'nī an ashkura ni'matakal latī an'amta 'alayya wa alā wālidayya wa an a'mala sālihan tardhāhu wa adkhillnī birahmatika fī ibādikas sālihīn.

Kadnan ko, bagiin Ka rakn a kapanalamati akn ko limo oka a so inipangalimo oka rakn, go sii ko mbalaa loks akn, go makanggalbk ako sa mapiya a ikhasoat Ka, go soldn ako Nka sabap ko limo Oka a pd o manga oripn Ka a manga salihīn.

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.

Ya Allāh, bgi kami nka ko doniya sa mapiya a go sii ko akhirat sa mapiya a go lindinga kami nka ko siksa ko naraka.

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

Sub'hāna Rabbika Rabbil izzati ammā yasifūna wa salāmun alal mursalīna wal hamdulillāhi Rabbil ālamīn.

Wa Aqimus Salāh...